

ION MICU

CĂLĂUZA VIZITATORULUI IN MUZEUL REGIONAL AL DOBROGEI

SECȚIUNEA ARHEOLOGICĂ

Extras din revista „Analele Dobrogei”,
Anul XVIII, 1937

Cernăuți 1937

Tiparul Glasul Bucovinei, Cernăuți

20980

ION MICU

009: 902 6/25/02
902 6/25/069

CĂLĂUZA VIZITATORULUI IN MUZEUL REGIONAL AL DOBROGEI

SECȚIUNEA ARHEOLOGICĂ

Extras din revista „Analele Dobrogei”,
Anul XVIII, 1937

Cernăuți 1937

Tiparul Glasul Bucovinei, Cernăuți

20980

2238/70

CĂLĂUZA VIZITATORULUI ÎN MUZEUL REGIONAL AL DOBROGEI

— SECȚIUNEA ARHEOLOGICĂ —

Cuvinte introductive.

Publicarea unui Ghid, pentru secțiunea arheologică a Muzeului Regional al Dobrogei, era o dorință, care căuta în mod necesar să se îndeplinească spre a satisface o trebuință de ordinul întâi într'un muzeu.

Ghidul, așa cum apare, urmărește să dea informații atât vizitatorului fugitiv, venit dintr'o curiozitate ușoară și imediată, cât și celui pe care o piesă arheologică îl interesează ca document artistic ori istoric; deaceia dă pieselor o explicație cuprinzătoare, în strânsă legătură cu studiile de specialitate făcute asupra lor¹⁾.

Ghidul acesta este, totodată, un inventar al pieselor arheologice culese din cuprinsul Dobrogei și expuse în muzeu. Orice piesă de muzeu trebuie să fie, înainte de studiu, obiectul unei inventarii, căci — pentru cunoașterea materialului adunat — inventarul are importanța bibliografiei: dă vizitatorului o călăuză, iar cercetătorului materialul științific. Pentru acest motiv, ghidul de față prezintă o notare atentă și minuțioasă a fiecărui fragment sau monument depozitat ori expus în Muzeu, sub un număr, specificând natura materialului din care e luată piesa arheologică, genul de monument în care se încadrează, data ridicării sale — secolul sau uneori chiar anul precis — și locul unde a fost găsit. Notărilor de inventar le urmează explicațiunile științifice, în concordanță cu studiile asupra celor care au fost obiect de cercetare. Fiecare piesă studiată are sub ea imediat bibliografia.

Ghidul, întocmit de mine, a folosit tot ce s'a scris asupra pieselor arheologice adunate în Muzeul Regional al Dobrogei.

Ioan Micu

¹⁾ Cele mai multe studii au apărut în *Analele Dobrogei*, începând din anul 1931, semnate fiind de domnii; Teofil Sauciuc-Săveanu, profesor de istorie antică la Universitatea din Cernăuți și Grigore Florescu, conferențiar universitar la Facultatea de Litere din București, amândoi arheologi ai muzeului dobrogean. Câteva dintre piese sunt studiate în „*Monumente inedite din Tomi*“, valoroasa lucrare a d-lui D. M. Teodorescu, profesor la Universitatea din Cluj.

1. Monument funerar creștin de marmoră.

Data: aproximativ sec. VI d. Cr.

Găsit în Constanța, în afara zidului cetății.

Monumentul se termină — sus — în trei proeminente: una centrală rotunzită, și două laterale în chip de acroterii. În câmpul reliefului se observă vrejul de ederă, din ale cărui capete se ridică, pentru a umplea acroteriile, câte o frunză, iar din mijloc o cruce. Sub vrej, un cerc mare; înăuntrul lui, crucea cu șase brațe. Dede-subt, inscripția închisă într'un chenar. Colțul din stânga, jos, e spart: probabil dinainte de a se fi făcut monumentul, deoarece chenarul ocolește spărtura.

IN HVC TVMVLV
M EST POSITVS
TERENTIVS
FILIVS GAIO
NE ANNORum VIGIN
TI CINQVE MIL
ITANS INTER SA
GITTARioS IVNIO
RES.

„În acest mormânt a fost pus Terentius, fiul lui Gaio, în vârstă de 25 de ani, care a făcut serviciul militar în trupele „Sagittarii juniores“,

Inscripția prezintă câteva barbarisme caracteristice pentru epoca târzie căreia aparține: *huc* pentru *hunc*; *est positus* pentru *positus est*; *filius Gaione* pentru *Gaionis filius*; în cu Acuzativul în loc de Ablativ; construcția frazei.

Sagittarii juniores erau trupe de infanterie ușoară auxiliară. Aceste trupe nu se găseau în Scythia Minor. Terentius era foarte tânăr, deci în serviciu. Trebuie să admitem, prin urmare, că era adusă aici — la Tomi — cohorta, sau o parte din ea, cu o ocazie oarecare, așa cum „lancierii juniores“ sunt aduși de Justinian la Ulmetum, pe care-l reclădesc (V. *Pârvan Cet. Ulmetum*, II, 2, p. 380 sq.). După forma literelor și a crucii, monumentul e din timpul lui Justinian; *sagittarii juniores* fuseseră trimiși la Tomi pentru pază și restaurare.

Publicat: D. M. Teodorescu, *Monumente inedite din Tomi*, Buc. 1918, p. 38 sq.; p. 157.

Beau monument funéraire en marbre, avec — en frontispice — la croix à base ornementée et le chrisme dans un cercle. L'inscription — le caractère des lettres en est assez curieux — parle d'un jeune homme, Terentius, fils de Gaio, mort à l'âge de 25 années; il appartenait aux troupes des Sagittarii juniores venus à Tomi, au temps de Justinien, pour la restauration de la cité.

2. Fragment dintr'un mare bloc de marmoră, aparținând probabil frontispiciului unei clădiri importante. După fragmentele de litere

păstrate, mari și frumos executate, putem deduce că avem în față o parte din inscripția de fundație a edificiului.

Fragment de l'inscription appartenant probablement au frontispice d'un édifice.

3. Fragment arhitectonic de marmoră.

Data: Sec. III d. Cr.

Găsit în Constanța.

E un monument votiv, pus desigur sub protecția obișnuitei 'Αγαθῇ τύχῃ, în cinstea unui împărat; judecând după forma literelor, din secolul III.

ΙΕΡΕΙ ΜΕΓΙΣΤΩ ΔΗΜΑΡ ΤΟΜΕΙΤΩΝ

Inscripția a fost astfel reconstituită.

[Αγαθῇ τύχῃ; Αὐτοκράτορι Καίσαρι (numele împăratului cu accla-
mațiile imperiale) ἀρχιερεὶ μεγίστῳ δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ... ὑπάτω
τὸ... πατρὶ πατρίδος, ἡ βοολὴ καὶ ὁ δῆμος] Τομεϊτῶν.

„Bunului noroc, în cinstea împăratului atotputernic ...mare pontif
tribun al poporului pentru a ... oară, consul a ... oară; tatăl al pa-
triei, adunarea și poporul Tomitanilor (au ridicat monumentul)“.

Publicat: D. M. Teodorescu, Monumente inedite din Tomi, p. 16.

*Fragment architectonique en marbre d'un monument votif fait
par les Tomitains. L'empereur, à qui était dédié le monument, en
jugeant d'après la forme des lettres, est du troisième siècle après
Jésus Christ.*

4. Fragment dintr'un monument funerar de marmoră.

Găsit în Constanța.

Inscripția, greacă, se află înscrisă într'un cerc format dintr'un
profil în relief. În stânga, alte profile mărginesc un câmp, pe care
era reprezentat un obiect; din acest obiect nu se mai vede decât
partea superioară, în forma unui gât de vas.

E vorba de un monument funerar, ridicat de un cetățean pentru
el și soția lui: ἐνυτῷ [καὶ...] συμβίῳ [αὐτοῦ], și care — pare-se —
sfârșea cu formula: „...dacă cineva ar cuteza să strice sau să în-
străineze acest monument, să dea orașului atâta sumă“...

ΔΩΣΕΙ Π[όλεϊ] δηνάρια...

Publicat: D.M. Teodorescu Mon. ined. din Tomi, p. 27.

*Fragment d'un monument funéraire érigé par quelqu'un pour
soi-même et pour sa femme.*

5. Fragment dintr'un relief de calcar.

Data: Sec. II d. Cr.

Găsit în Constanța.

Relieful reprezintă o scenă din viața lui Dionysos. În stânga,
un vrej de viță încărcat de frunze și ciorchine; în dreapta, zeul ră-

zemat pe piciorul drept ține cu mâna stângă thirsul, iar cu dreapta varsă din kantharos. La dreapta relieful continuă, însă placa în această parte e deteriorată.

Publicat : Gr. Florescu, în *Analele Dobrogei*, 1934, p. 125—126.

Fragment d'un relief qui représentait une scène de la vie du dieu Dionysos.

6. Monument funerar creștin.

Crucea de marmoră, cu inscripția greacă, a răposatului *Kolounbas*.

Găsită în Constanța, la întretăierea străzii Dacia cu str. Mihăileanu.

Croix — avec inscription funéraire grecque — du défunt Kolounbas. Trouvée à Constantza.

7. Fragment dintr'o stelă funerară de calcar, cu inscripție greacă, din care s'au păstrat numai următoarele trei rânduri :

ΑΚΑΙΔΟ
ΠΟΡΟΣΡ
X

Rândul 3, litera X, poate *Χαίρε* sau *Χαίρετε*.

Fragmentul pare că are, jos, urme de margine lucrată.

Găsit în Constanța.

Publicat : Th. Sauciuc-Săveanu, *Analele Dobrogei*, XVI, 1935, p. 162.

Fragment d'une stèle funéraire, trouvée à Constantza.

8. Fragment dintr'o placă de calcar. Pe o *tabula ansata*, săpată în relief, se afla inscripția latină din care s'au păstrat doar câteva litere în colțul de jos, din dreapta.

Găsit în Constanța.

Fragment d'une inscription latine sur une tabula ansata. Trouvé à Constantza.

9. Fragment (probabil) dintr'o stelă funerară de calcar, cu inscripție greacă, din care s'au păstrat numai patru rânduri :

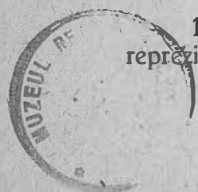
ΟΦΙ
ΣΑΝΤΙΕ
ΜΒΙΩΣΟ
ΤΗΣ

Găsit în Constanța.

Publicat : Th. Sauciuc-Săveanu, *Analele Dobrogei*, XVI, 1935,

Fragment d'un monument probablement funéraire, trouvé à Constantza.

10. Fragment dintr'un vas de marmoră ai cărui pereți din afară reprezintă, în relief, un Triton.

Proveniența necunoscută.

Fragment de vase ; en relief, Triton.

11. Icoană de cult a zeului Dionysos. Marmoră.

Data : Sec. II d. Cr.

Găsită în Constanța.

Într'o nișă, terminată sus cu fronton și acroterii, este reprezentat Dionysos cu un vas în dreapta, din care toarnă, iar în stânga ținând probabil thirsul. În stânga stă pantera, iar în dreapta zeul Pan cu naiul. Lucrarea imită un model clasic răspândit în provincii.

Publicat de Gr. Florescu, în *Analele Dobrogei*, 1934, p. 125.

Îcône de Dionysos, trouvée à Constanza.

12. Fragmente din capul unei statui feminine, de marmoră, de două ori mărimea naturală. Probabil o divinitate (Hera?).

Găsit în Constanța, str. Vasile Lupu colț cu str. Bucovinei.

Lucrare din epocă romană, sec. I—II d. Cr.

La partie supérieure de la tête d'une statue féminine de l'époque romaine.

13. Fragment dintr'o frumoasă statuă de marmoră, care reprezenta un personaj distins, probabil un înalt demnitar.

Data : Sfârșitul sec. I d. Cr.

Găsit în Constanța, str. Vasile Lupu colț cu str. Bucovinei.

Publicat de Gr. Florescu, în *Analele Dobrogei*, 1934, p. 120.

Fragment d'une belle statue de marbre, qui représentait un grand personnage, probablement un dignitaire.

14. Fragment din câmpul inscripției latine a unei stele funerare de calcar.

LIV
VTIO CENTVRIOS SEM[P]
ER GEMENS SEPVLCRO
HONORAVIT DELINIE
NS SVOS MERORES VIX
IT ANNIS V D' XII TVOVI[T]

Defunctul este un copil de 5 ani și 12 zile. Monumentul a fost ridicat de un centurion.

Găsit în Constanța. Șoseaua Mangaliei 14.

Fragment d'un monument funéraire qui appartenait à un petit enfant.

15. Monument funerar creștin, de marmoră, cu inscripție latină.

Data : Epocă târzie romano-bizantină, sec. VI.

Găsit în Constanța, Șoseaua Mangaliei 16.

În partea de sus, monumentul are o proeminență centrală flan-

cată de două acroterii. Sub ea, un cerc — la bază cu două frunze de ederă atârând în jos — cu o cruce interioară. Dedesuptul cercului altă cruce.

HAEC MEMORIA
M. AURELLAE
UXORIS QUON
DAM PRINCIPA
LIS MARCI

„Acest (monument) în amintirea Marciei Aurella, soția lui Marcus, fost Principalis“.

Monument funéraire chrétien élevé par Marcus, autrefois Principalis, à sa femme Marcia Aurella.

17. **Fragment dintr'o sculptură**, în marmoră, reprezentând un grup de animale (elefant, cerb, etc.).

Găsit în Constanța.

Groupe d'animaux. Fragment trouvé à Constantza.

18. **Fragment dintr'o placă** de marmoră cu inscripția greacă :

ΙΑΟΤΕ
ΤΕΓΡΑ
ΙΟΣΤΟ
ΟΝΤΑΡΧ
ΦΙΛΟΣΠΟΝ
ΚΟΥΠ
ΡΟΥ

Găsit în Constanța, la malul mării. În rândul 4, inscripția menționează cuvântul ΠΟΝΤΑΡΧΗΣ, „cea mai înaltă demnitate pe care o putea ocupa un Grec din părțile Pontului Stâng : pontarhia Pen-tapolei, r. Hexapolei, cu reședința în Tomi, metropola Pontului“. (*Pâr-van, Histria IV, p. 96*).

Publicat de *Th. Sauciuc-Săveanu*, în *Analele Dobrogei*, 1935, p. 162—163 (numai inscripția).

Fragment d'une plaque en marbre avec inscription grecque. On parle d'un Pontarchès.

19, 20, 21. **Diverse ornamente** în marmoră.

Găsite în Constanța.

Ornements en marbre, trouvés à Constantza.

22. **Placă sepulcrală** de marmoră cu inscripție frumoasă latină.

Găsită în Constanța, str. Tache Ionescu 2 bis.

Marco IVLIO
TERTVLLIO
VETerano COHortis I
COMMAGenorum
MITRIDATES
MILes COHortis EIUSDEM
ET BARALES
Bene Merenti Faciendum Curaverunt.

„Lui Marcus Iulius Tertullus, fost soldat în Batalionul I de Commageni, Mitridates — camaradul său de batalion — și Barales au îngrijit să i se facă (acest monument), bine meritându-l“.

Mitridates și Barales sunt orientali ca și Marcus Iulius Tertullus, care — la liberare — a luat nume roman, odată cu dreptul de cetățenie.

Plaque sépulcrale en marbre, posée par Mitridates et Barales, à leur camarade Marcus Iulius Tertullus.

23. Bloc de calcar oolitic cu inscripție greacă.
Găsit în Constanța.

24. Relief votiv pe o placă de calcar oolitic.

Data : Secolul III d. Cr.

Găsit în Constanța.

Relieful și câmpul său au fost roase de apă atât de mult, încât prin figurație și câmp s'au produs șanțuri felurite și dungi.

Cel reprezentat este Hercule, care, cu mâna stângă ține capătul de sus al măciucii, iar în mâna dreaptă un vas, din a cărui formă se mai păstrează resturi destul de sigure pe piatră. Figura mică din stânga nu-i o figură umană, ci o masă de sacrificiu, cu trei picioare, pe care se află un obiect — poate un vas.

Prin urmare, relieful nostru este un *ex-voto* depus, probabil, de adoranți, într'un locaș de cult al lui Hercule, divinitate destul de răspândită în regiunea dobrogeană.

Publicat : *Th. Sauciuc-Săveanu*, în *Analele Dobrogei*, 1934 .
Gr. Florescu, *ibidem*, 1936, p. 130—132.

Ex-voto d'Hercule.

25. Monument funerar (stelă) de calcar.

Data : Sec. III d. Cr.

Găsit în Constanța, str. Carol, în dreptul magazinului Sapira. Fața stelei e împărțită în două câmpuri.

Câmpul reliefului e sprijinit pe două coloane între care se află câmpul inscripției latine. În câmpul reliefului sunt reprezentate portretele unei familii — tatăl, mama și fiica — deci este un mormânt funerar de familie.

Dis [M]anibus
AVRelia SAMBATIS
ABENS IVS LI
BERORVM VIXI
T ANNOS XXV Menses V
Dies XI Felix ANIMA RE
DEDIT CVI GEM
ENS VICTORINV
S MARITVS
AVE VALE VIATOR

„Zeilor Mani. Aurelia a lui Sambas, care s'a bucurat de privilegii, având copii, a trăit 25 de ani, 5 luni și 11 zile, și a murit fericită. Indureratul ei soț Victorinus (i-a pus monumentul). Fii sănătos, călătorule !

De remarcat numele SAMBAS, oriental.

Stèle funéraire d'Aurelia Sambatis érigée par son époux Victorinus.

26. **Fragment de capitel corintic**, în calcar sarmatic.
Găsit în Constanța la malul mării.

27. **Statuetă de marmoră : Zeița Hecate** cu trei forme.

Data : Sec. II sau III d. Cr.

Găsită în Constanța, str. Tomis.

Zeița Hecate face parte din Pantheonul thrac și e originară din Asia Mică. Era reprezentată, de obicei, în două feluri :

1. Un corp cu șase brațe și trei capete.

2. Trei corpuri distincte.

Statueta noastră e reprezentată în acest de al doilea fel, deseori întâlnit în Attica.

Cele trei forme ale zeiței sunt : *Diana, Luna, Hecate.*

Statuette de la déesse Hécate triforme.

28. **Fragment dintr'o statuă feminină** de marmoră.

Data : Sfârșitul sec. I sau începutul sec. II d. Cr.

Găsit în Constanța, Vila Pariano.

Statua reprezenta o femeie în poziție de „repaos“, având lângă ea un copilăș care ține într'un colț al vesmântului fructe.

Probabil statua e de caracter funerar.

Publicat de Gr. Florescu, în *Analele Dobrogei*, 1934. p. 123—124.

Fragment d'une statue en marbre, représentant une femme et, auprès d'elle, un enfant avec des fruits.

29. **Friză de marmoră.**

Găsită în Constanța.

Figurațiile — probabil divinități — n'au fost încă identificate.
Frise en marbre.

30, 31, 32. Diverse ornamente.

Găsite în Constanța (31, 32) și Mangalia (30).

33. Capitel de marmoră din epocă creștină.

Proveniența necunoscută.

34. Capitel corintic de marmoră.

Găsit în Constanța.

35. Altar votiv de calcar, cu inscripție latină, din vremea lui
M. Aur. Antoninus.

Proveniența necunoscută.

Autel votif en pierre calcaire du temps de l'empereur romain
M. Aur. Antoninus.

36. Capitel corintic de marmoră.

Găsit în Constanța.

37. Fragment arhitectonic de marmoră, cu inscripție greacă.

Găsit în Constanța.

Data : Sec. II d. Cr.

PTIKOY TIGNGΘ ΘEOY N
TPI ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΙ ΜΕ
PONTOY ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
TOY ΓΕΒαστοῦ ΚΑΙ ΑΝΤΙΓΤΡΑΤΗΩY

Inscripția poate fi reconstituită astfel :

[Αὐτοκράτορι Καίσαρι Θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱῷ, Θεοῦ Τραιανοῦ Πα]ρτικοῦ
υἱωνῷ, Θεοῦ Ν[έρουα ἐγγόνῳ, Τ(ίτον) Αἴλιον Ἀδριανὸν Ἀντωνεῖνῳ Σεβ(αστῷ)
Ευσεβ(εῖ), Πα]τρὶ Πατρίδας, ἀρχιερεῖ με[ρίστῳ, δημορχικῆς ξουσίας τὸ...,
ἐπάτῳ τὸ..., βωλῇ καὶ δῆμος] πόντου μητροπόλεως [Τομῆως... πρεσβευ]τοῦ
Σεβαστοῦ καὶ ἀντιστρατήγου.

Fragmentul acesta aparține unui monument ridicat în cinstea
împăratului *Antonin Pius*, de către adunarea și poporul Tomitanilor.

Fragment d'un monument votif, en honneur d'Antoninus Pius,
érigé par les Tomitains.

38. Capitel de calcar din epocă romană.

Găsit în Constanța.

39. Arhitravă de calcar.

Găsită în Constanța.

Deasupra se văd găurile scoabelor cu care fragmentul nostru
era prins în monumentul din care a făcut parte, probabil criptă fu-
nerară. Lipsește o respectabilă bucată din partea dreaptă. Un profil

foarte pronunțat mărginește din toate părțile fața cu inscripție, Cetirea inscripției prezintă greutăți serioase prin faptul că îi lipsește prea mult din partea dreaptă. De aceea nu s'a putut încerca o reconstituire a ei.

†Θεοῦ ΧΑΡΙΣ, ΧΕΡΕΣΤΕ ΠΑΡΟΔΙΤΕ ΕΝΘΑΔΕ ΚΑΤΑΚΙΤΕ ΕΙΕΝ... [ζήσασα]...
ΕΤΗ ΠΕΝΤΙΚΟΝΤΑ ΕΝΑ ΑΝΑΠΑΓΕΙ ΑΥΤΗΝ Ο Θεοῦ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΔΙΚΕ[ων]...
ΚΑΛΛΗΩΠΗ ΕΟΥΛΙΦΕΡΑ ΑΜΗΝ. † ΕΓΩ ΕΝΤΟΛΙΟΙΣ ΚΗΕΑΡΕΟΥΣ ΕΝΕΝΑΜΕΝ[ος]
...ΩΝ ΤΟΥ Θεῦ ΔΟΡΙΜΑΤΟΝ ΕΚΤΙΓΑ ΤΟΝ ΟΙΚΟΝ ΤΟΥΤΟΝ ΤΟ ΑΙΩΝΙΟΝ ΑΙ...

E vorba de Ευτώλιος Κησαρέους, soful celei căreia monumentul funerar i-a fost ridicat și care se numea Καλλιόπη (?).

Publicat de D. M. Teodorescu, Mon, ined. din Tomi p. 151 — 153, 164.

Architrave en pierre calcaire, avec inscription d'où l'on voit que le monument a été érigé par un mari à sa femme.

40. Coloană de calcar oolitic, cu o cruce sculptată pe ea. În coloană se află cimentat, într'o spărtură adâncă, un fragment de placă de marmoră, cu inscripție greacă.

Găsită în Constanța.

41. Bloc de calcar, purtând câteva litere dintr'o inscripție monumentală.

Data : Din epoca bună a Antoninilor, dacă nu chiar a lui Traian. Găsită în Palazu, Jud. Constanța.

...no (centurio) leg(ionis)
...ens (centurio) leg(ionis)
incomp/arabili virtute ?/

Inscripția de pe blocul nostru aparținea, poate, unui monument funerar ridicat pentru soldații căzuți combatând în aceste regiuni.

Literele se înscriu într'un pătrat perfect și, ca duct, seamănă cu inscripțiile monumentale ale lui Traian dela Adam-Clisi.

Poate să fie vorba și aici de vreun mausoleu ridicat de marele împărat soldaților morți în luptele date prin părțile acestea, în cursul războaelor dacice.

Publicat de D. M. Teodorescu, Mon. ined. din Tomi, p. 24.

Bloc en pierre calcaire, portant quelques lettres d'une inscription monumentale, provenant peut-être d'un monument funéraire érigé par Trajan pour les soldats tombés en combattant dans ces régions, au temps des guerres daco-romains.

42. Fragment dintr'o stelă funerară.

Găsit în Constanța, Vila Pariano.

Data : probabil prima jumătate a sec. II d. Cr.

Stela se termină sus cu fronton între două acroterii. În câmpul reliefului e reprezentat ospățul funebru. În stânga, Eroul Trac vine la ospăț. El ar reprezenta sufletul mortului, care vine să ia parte la ospăț.

Fragment d'une intéressante stèle funéraire ; l'héros chevalier prend part au banquet funèbre.

43. Cornişă de marmoră.

Găsită în Constanța.

44. Capitel de marmoră.

Găsit în Constanța.

45—49. Cornișe de marmoră.

Găsite în Constanța.

50. Bază de coloană.

Găsită în Constanța.

51. Fund de arcă de sarcofag.

Sarcofagul întreg, găsit în Constanța, a fost distrus de niște lucrători.

52, 53. Râșnițe.

Găsite în Constanța.

54. Cornişă de marmoră cu ornamente.

Găsită în Constanța.

55. Fragment de capitel.

Găsit în Constanța.

56. Bază de coloană.

Găsită în Constanța.

58. Cornişă de marmoră.

Găsită în Constanța

59. Fragment dintr'o placă de calcar cu inscripție greacă.

ΠΟΝΤΙΚΟ...

ΟΥ ΖΗΣΑΣ...

ΧΑΙΠΕ

Găsit în Constanța, Bd. Ferdinand, la Anagnoste Anagnostopulos.

60. Capitel bizantin.

Găsit în Constanța.

61. Fragment de stelă funerară.

Data: Secolul I d. Cr.

Găsit în Constanța, Str. M. Cogălniceanu, cu ocazia construirii casei d-lui Constantinidis.

Placa de marmoră e împărțită în trei câmpuri: 1. deasupra,

fragment dintr'un bust feminin, în relief, acoperit cu hiton în falduri stilizate; 2, dedesubt, un cadru cu o dedicație de două rânduri: Ἦρωσι χθονίοις = Zeilor subpământeni. 3. sub cadru, următoarea inscripție;

Ἀσκληπιάδης Φλα
ουία Ἀκυλίη ζησά
ση ἔτη ἦ
καὶ Ἰουλίῳ Αὐγού
ρίνῳ ζήσαντι ἔτη
δύω ἰδίῳις τέκνῳ
ἰς μνήμης χάριν
ἀνέστησεν

„Asclepiades a ridicat, ca amintire, (acest monument) propriilor săi copii: Flavia Aquilina, care a trăit 8 ani și Iulius Augurinus (care a trăit, 9 ani“.

Asclepiades a pus pe stelă relieful celor două palme deschise în semn de implorare și imprecăsiune în același timp.

Publicat: *Th. Sauciuc-Săveanu*, în *Analele Dobrogei*, 1934, pp. 1—18.

M. Pipidi, în jurul stelei lui Asclepiades din Tomis, *Revista clasică*, Buc. Tom. VI—VII, 1934—1935, pp. 168—180.

Asclepiadès pose cette stèle funéraire sur le tombeau des ses enfants: Flavia Aquilina âgée de huit années et Iulius Augurinus de deux.

62. Altar votiv de calcar.

Data: Secolul II d. Cr.

Găsit în Constanța și ridicat din curtea Diviziei IX.

Monumentul are două inscripții:

I

Ἀπόλλωνι Ἀγυεὶ κατὰ χρη[σ]μόν,
ὕπὲρ τῆς τοῦ Αὐτοκράτορος Καίσαρος
Μάρ(κου) Αὐρηλίου Αντονίου Ἀρμε
νιακοῦ, Παρθικοῦ, Μ(η)δικοῦ σωτηρίας
τεκε, υ[ι]κης καὶ ὕπὲρ τῆς ὑγίας τεκε
σωτηρίας τεκε εὐετηρίας τῆς Μητροπόλεως
Τόμειων.

II

[Ἀγαθ]ῇ τύχῃ. [Ἀπό]λλωνι Ἀγυεὶ κατὰ
χρησμόν, ὑπατεῦοντος Κατονίου Οὐινδίκου,
ὑπαρχ[ήσαντος] τῆς Π(ενταπόλεως) Φλ(αυίου)
Θεο[δ]όρου δισπον[τάρχου].

Intre cele două inscripții este un interval de câțiva ani: cel mai târziu anul 172 d. Cr. pentru cea dintâi, 175—179 pentru cea de a

două, care nu s'ar putea explica decât printr'o anomalie a relațiilor între diversele autorități civile și religioase. Între 166—172, M. Aurelius poartă epitetul de *Medicus*, dar nu pe cel de *Germanicus*, căpătat în 172.

Epitetul ἀγυεύς (=ἀγυειεύς) îl mai întâlnim o singură dată în părțile noastre, la Callatis.

Publicat : D. M. Teodorescu, Mon. ined. din Tomi, p. 120 sq.

Cippes en pierre calcaire avec deux inscriptions entre lesquelles y a un laps de temps de quelques années : au plus tard 172 après J. Chr. pour la première, 175—179 pour la dernière.

63, 64. **Capiteluri romane** de calcar.

Găsite în Constanța.

65. **Capac de sarcofag** din calcar sarmatic.

Găsit în Constanța, pe terasa portului din jos de Federala.

66. **Capac de sarcofag** din marmoră.

Găsit în Constanța, lângă Federala.

67, 68. **Sarcofagii** de calcar.

Proveniența necunoscută.

69. **Fragment dintr'o statueta feminină** de marmoră.

Găsit în Constanța, Str. D. A. Sturdza, casa Balian.

70. **Fragment** de marmoră cu adâncituri în lung.

Găsit în Constanța, Str. D. A. Sturdza, casa Balian.

71. **Baza de calcar a unei coloane.**

Găsită în Constanța, Str. D. A. Sturdza, casa Balian.

72. **Altar votiv** de calcar, fără profilul superior. Inscripția e roasă de ploaie. Cu greu se pot citi următoarele rânduri :

. . ECV . . IC . . IE . .

AVG IMP VALERIA

MATER DVMI

FL NONA MA

TER DVMI SA

CRATIS DVMI

. . . DIONVS VIX
D D

Găsit în satul Ferdinand I, Jud. Constanța, în cartierul tătăresc, la est de geamie.

Autel votif trouvé dans le village Ferdinand I du département Constantza.

73. **Capul unui barbar**, fragment probabil dintr'o statueta de calcar.

Găsit în satul Camena, Jud. Tulcea.

Capul are o coafură bogat stilizată. În jurul frunții și capului întreg e o ridicătură în formă de colac împletit. Părul este ondulat, unde greoaie trec dela dreapta la stânga, lăsând numai o cărare liberă, dela frunte spre ceafă. Capul acesta de calcar prezintă un bărbat cu mustăți și barbă plină. Ochii mari holbați, cu adâncituri în jurul orbitei și pleoapelor, și gura crispată, dau întregii fețe o expresie, parcă de durere, frică sau nostalgie.

Publicat : *Th. Sauciuc-Săveanu*, în *Analele Dobrogei*, 1934, p. 109.

Fragment d'une statuette en pierre calcaire représentant un barbare.

74. **Piatră de râșniță.**

Găsită în Constanța, Str. I. C. Brățianu, în apropierea fostului local al Liceului Mircea cel Bătrân.

75. **Fundul unui mare vas de piatră.**

Găsit în Constanța, Str. I. C. Brățianu.

76. **Piatră de râșniță.**

Găsită în același loc cu Nr. 74.

77. **Fragment dintr'o stelă funerară de calcar.**

Data : sec. II d. Cr.

Găsit în Com. Camena, Jud. Tulcea.

Din ceeace se păstrează, deducem că avem de a face cu reprezentarea figurată din câmpul reliefului stelei. Un personagiu culcat pe o *kline*, ținând în stânga ciucurii pernei pe care se reazemă, iar în dreapta un porumbel.

Publicat : *Th. Sauciuc-Săveanu*, în *An. Dobr.*, 1934, p. 110.

Fragment d'une stèle funéraire. Un personnage, qui tient une colombe, est couché à coude sur le klinè.

78. **Fragment dintr'un ornament de marmoră.**

Proveniența necunoscută.

79. **Fragment dintr'un ornament de marmoră.**

Găsit în satul Nuntași, Jud. Constanța.

80. **Cornișă de marmoră.**

Găsită în Constanța, str. D. A. Sturdza, casa Balian.

81. **Bolovan rotund de marmoră** cu o gaură în mijloc, servind poate drept ciocan ori chilug.

Găsit în Constanța, Str. I. C. Brățianu.

112. Coloană de marmoră.

Găsită spartă în două, în Constanța, Str. D. A. Sturdza, casa Balian.

113. Bloc de marmoră cu inscripția latină foarte ștearsă, așa că prea cu greu se poate citi :

VCL
CLAV
MVCA
CLAVD
VFIAN
VXO

Găsit într-o vie din com. Dumbrăveni, jud. Constanța.

Bloc de marbre avec inscription latine. *vezi: 7-3 Roma, SCI V, X, 1959, 1, p. 142*

114. Relief de calcar reprezentând pe eroul cavalier.

Data : Sec. II d. Cr.

Găsit în com. Independența, jud. Constanța, în curtea morarului Gh. Mazilescu.

Călărețul e reprezentat mergând spre dreapta, unde e figurat un vas așezat pe o masă. Vasul nu e o râșniță, ci un crater; cavalerul ține cu dreapta un corn de băut, rhytonul, iar stânga o întinde spre vas cu intenția, pare-se, de a-l lua ca să-și toarne de băut. Eroul cavalier, din acest relief, reprezentat fără nici o armă, nu are de loc caracter războinic sau de vânător. Din potrivă, după atributele sale — rhyton și crater, — ustensile obișnuite în cortegiul lui Dionysos, el are un vădit caracter dionisiac.

E vorba, prin urmare, în acest relief, de un sincretism religios daco-greco-roman și, foarte probabil, călărețul nostru poate fi identificat cu divinitatea tracă *Iambadule*.

Publicat : Gr. Florescu, în *Analele Dobrogei*, 1936, pp. 127—130.

Relief représentant l'héros chevalier, qui peut être identifié avec Iambadulê, divinité thrace.

118. Inscripția de fundare a unei băi în satul roman *Petra* (astăzi Camena).

Data : Sec. II d. Cr.

Găsită în satul Camena, jud. Tulcea.

Q(uod) B(onum) F(austum) F(elix)

VICANI PETRENSES QVI F[EC]E[R]VNT
CAVSA SALVTIS CORPORIS SVI BALINEV EL[AP]SV QV[OD] OPVS
EFFECTV MĀGISTERIO ANNI NIMPHIDI MAXIM[I] CVM]QVESTORIBUS
VICI VLPIO ROMANO ET CASSIO PRIMITIVO CVRĀM A[GG]ENTIBUS VLPIO
MAXIMO S(upra) S(criptis) ETAELIO IVLIO

„Sătenii din Petra au construit o baie pentru sănătatea corpului lor. Această lucrare a fost executată în anul când primar al satului

era Nimfidius Maximus, iar perceptor Ulpus Romanus și Cassius Primitivus. Au îngrijit de lucrare Ulpus Maximus, mai sus numiții și Aelius Iulius”.

Important este numele satului *Petra*, care înseamnă piatră, și care dăinuște până astăzi în traducerea slavă *Camena*.

Aceasta înseamnă că în secolul VI d. Cr., când năvălesc Slavii, populația romană ocupa aceste locuri și a continuat să le ocupe și sub stăpânirea Slavilor, cari au împrumutat dela ea diferite numiri, traducându-le în limba lor.

Publicat: *Th. Sauciuc-Săveanu*, în *Analele Dobrogei*, 1934, p. 93 sq.

Gr. Florescu, în *Analele Dobrogei*, 1936. pp. 132—135.

Document très important ! C'est l'inscription de reconstruction d'une bain dans un village appelé Petra autrefois, Camena aujourd'hui. L'appellation de Petra, pierre, a été conservé dans le mot slave Camena, preuve de la continuité de l'élément latin en Dobrogea.

119. Stâlp militar.

Data : 200 d. Cr.

Găsit la Seimenii Mari, în via locuitorului N. Petculescu.

Inscripția spune că împăratul Septimiu Sever a pus să repare drumul care mergea dealungul Dunărei. Această lucrare s'a făcut sub supravegherea lui C. Ovinius Tertullus, guvernatorul provinciei.

IMPerator CAESar L. SEPTI
MIVS SEVERVS PI
VS PERTINAX AVGustus
ARABicus. ADIABenicus PAR
THICVS MAXimus
PONTifex MAXimus TRIBunicia
POTestate VIII IMPerator XI
Pater Patriae ET
IMPerator CAESar M. AVRELius
ANTONINVS AVGustus
TRIBunicia POTestate II ET
[P. SEPTIMIUS GETA CAESar AVGustus]
RESITVERVNT PER C. OVINIVM
TERTVLLVM LEGatum PRO PRaetore.

„Împăratul L. Septimius Severus... (urmează toate titlurile până la data respectivă) și împăratul M. Aurelius Antoninus (= Caracala) și Cezarul P. Septimius Geta au reparat drumul prin C. Ovinius Tertullus, guvernatorul Provinciei”.

Publicat: *Gr. Florescu*, Noi descoperiri arheologice la Seimenii Mari, în *Bul. Com. Mon. Ist.* 1924, fasc. 40, p. 88—90.

Colonne milliaire érigée après réparation de la voie qui était sur la rive gauche du Danube, par C. Ovinus Tertullus, gouverneur de la Moesie inférieure.

120. **Capitel ionic** de calcar.

Găsit în Constanța, str. Carol, pe locul geamiei.

121. **Stelă funerară** de calcar.

Data : mijlocul sec. II d. Cr.

Găsită la Cernavoda.

Fața stelei e împărțită în două câmpuri — al reliefului și al inscripției — și se termină sus cu un fronton, în câmpul căruia e reprezentat un disc între două rozete.

În câmpul reliefului e lucrată o coroană de frunze legate sus cu panglică, iar în cele patru colțuri câte o rozetă.

Dis Manibus
C. VALERIVS
GERMANVS
VIXIT ANnos LXXVIII
C. VALerius VALENS
Beneficiarius LEGati
LEGionis XI CLaudiae
FILIVS PATRI

„Zeilor Mani.

Căius Valerius Germanus a trăit 78 de ani. C. Valerius Valens, beneficiar al comandantului legiunii XI Claudia, fiul (a pus monu=mentul acesta) tatălui său.

Publicat : Gr. Florescu, în *Analele Dobrogei*, 1934, p. 119—120.

Sfêle funéraire en pierre calcaire érigée par un fils, C. Valerius Valens, à son père C. Valerius Germanus

122. **Fragment din capacul unui sarcofag** de calcar, în formă de acoperiș, cu meduza pe tympan, iar acroterul cu palmete.

Adus dela Cernavoda, unde se afla depus în curtea Gimnaziului.

126. **Fragment dintr'o cornișă** de marmoră.

Găsit în Constanța, str. Dragoș-Vodă, unde era geamia Azizié.

128. **Fragment** de marmoră cu ornamente.

Găsit în Mangalia.

130. **Picior de colonetă sau baza unei statuete** de marmoră.

Găsit în Constanța.

131. Vezi 128.

133. Vezi 128.

136. **Fragment dintr'o inscripție greacă** săpată pe o *tabula*.
S'a păstrat numai colțul din stânga:

ΛΟΝΠ
ΝΟΣ

Găsit în Mangalia:

140, 141, 142. **Diferite fragmente** de marmură cu ornamente.
Găsite în Mangalia.

143. **Fragment dintr'un relief votiv** de marmoră.

Data: Sec. II d. Cr.

Găsit în Constanța, B=dul Independenței Nr. 160.

În stânga e reprezentat „*Eroul trac*“, iar în dreapta zeița *Cibele*,
mama zeilor, stând pe tron.

Publicat: Gr. Florescu, în *Analele Dobrogei*, 1934, p. 126.

Fragment d'un relief votiv représentant l'héros thrace et la déesse Cibelè.

144. **Fragment de capitel** de marmoră.

Găsit în Constanța, cu ocazia săpăturilor la geamia Hunchiar.

146. **Fragment dintr'un basso-relief** cu reprezentare incertă.

Găsit în Constanța.

147. **Fragment dintr'o placă de marmoră** cu inscripție latină,
din care s'a păstrat foarte puțin.:

MEREN[TI]

Găsit în Constanța.

149. **Sarcofag** de calcar sarmatic conchilifer.

Data: A doua jumătate a sec. II d. Cr.

Găsit în Constanța, B=dul Independenței, în dreptul casei cu
No. 20.

Defunctul e un copil ale cărui oase sunt aproape complet mă-
cinate. Pe laturi și dedesubt se păstrează încă scândurile cosciugului,
desfăcute, iar cuiele, căzute jos. Imbrăcămintea e putrezită. Încălță-
mintea, un fel de pantofi cu bareță, e din piele neagră, acum scorjită.

Inventarul obiectelor:

1. La picioare, în stânga, o ulcică cu mănuașă, având în ea
bucăți de lemn ars. Servia de sigur pentru ars tămâia.

2. Lângă ulcică, o sticlură complet sfărâmată.

3. În dreapta, tot la picioare, o sticlură în formă de biberon.
Lângă ea, altă sticlură sfărâmată.

4. În dreptul șoldurilor, în stânga, patru tăblițe de lemn, fin
lucrate. Sub tăblițe, o cutiuță tot de lemn.

5. La piept, o monetă romană, poate a lui Hadrian sau a lui
Antonin Piu.

Publicat : *Gr. Florescu*, în *Analele Dobrogei*, 1934, pp. 115—118

Sarcophage d'enfant avec des objets de culte et d'écolier, de la deuxième moitié du II siècle après Jésus Christ.

✓ 150. **Stelă funerară** de calcar.

Data : Primele decenii ale sec. II d. Cr.

Găsită în săpăturile arheologice dela Capidava.

Fața stelei e împărțită în două câmpuri — al reliefului și al inscripției — și se termină sus cu un fronton în relief între două acroterii. În câmpul reliefului e reprezentat ospățul funebru.

DIS Manibus
BASSO PATRI
ET TSINNAE FRatri
ZVRA ET TSIRV
POSVERVNT
VIXit ANnos LXX TSinna
VIXit ANnos XV ET
MARTI CONiugi
Votum Libens Merito

„Zeilor Mani, Tatălui Bassus și fratelui Tsinna au pus (monumentul acesta) Zura și Tsiu. A trăit 70 de ani, iar Tsinna 15 și soțului Mars, îndeplinind făgăduința cu plăcere și pe merit“.

După nume, persoanele amintite sunt Daci.

Publicat : *Gr. Florescu*, *Mon. Epigr. inédits de Capidava*, în *Istros I* (1934) fasc. II, pp. 3—4.

Stèle funéraire du II s. après J. Chr. Les noms mentionnés des personnages — Bassus, Tsinna, Zura, Tsiu — sont daces.

151. **Altar votiv** de calcar.

Data : 20. Iunie, 200 după Cristos.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Iovi Optimo Maximo
IVNONI REGI
NAE ET PRO SA
LVTE IMPeratoris L. SEP
TIMI SEVERI AVGusti
ET L. SEPTimi ANTONini
[AVGusti ET Lucii SEPTimi GETAE
NOBilissimi CAESaris]
POSVIT CLaudius
COCceius DE SVO
X Kalendas IVLIas VICtorina
ET SEVERO CONsulibus.

„Închinare lui Jupiter, prea bun și mare, și Junonei Regina, și pentru sănătatea împăratului L. Septimiu Sever Augustul și a lui L. Septimiu Antonin Augustul (Caracala) și a Cezarului Geta.

A pus (monumentul), din banii săi, Claudius Cocceius, la 20 Iunie, în timpul consulilor Victorin și Sever.

Numele lui Geta a fost șters de pe piatră, fiindcă suferise *damnatio memoriae*.

Publicat : Gr. Florescu, Fouilles à Capidava, în Dacia III—IV, p. 510 sq.

Autel votif, érigé pour la santé des empereurs mentionnés dans l'inscription, par Claudius Cocceius, le 20 juin, 200 après J. Chr.

152. Altar onorific, ridicat în cinstea unui important personagiu, T. Iulius Saturninus, director al poștelor în regiunea Dunărei de Jos, iar mai înainte arendaș al impozitelor tot în această regiune.

Data : Probabil 161—170 după Cristos.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

[Titus] IVLius Titi FILius FABia tribu SA[TUR]
NINVS PRAEFectus VEHI
CVLorum TRIBunus MILitum LEGionis I
ITALicae.
PRAEFectus COHortis I CLaudiae EQVITATAE
SCRIBA TRIBVNICius AP
PARITOR IMPeratoris CAESaris TI
TI AELII HADRIANI
ANTONINI AVGusti PII [Patris Patriae]
CONDUCTor ILLYRICI [VT]RIVSQVE
ET RIPAE THRACICAE

„T. Iulius, fiul lui Titus, din tribul Fabia, Saturninus, director al poștelor, tribun în legiunea I italică, prefect al Cohortei I Claudia cu călărești, secretar tribunicar, ordonanță a împăratului Antonin Piul, arendaș al vămile iliricului și râpei trace“.

Această inscripție dovedește că la Capidava era un birou poștal, o *statio*, cum de altfel trebuia, întrucât aici se întâlneau două drumuri : cel de pe malul Dunărei și cel care mergea la *Ulmetum* și *Histria*.

Publicat : Gr. Florescu, Fouilles à Capidava, în Dacia III—IV, pp. 504—507.

Autel honorifique érigé pour un important personnage, T. Iulius Saturninus, directeur des postes de la région Capidava, où était une statio.

153. Fragment dintr'un altar votiv.

Data : 175 d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Din inscripție lipsesc rândurile dela început, în care desigur erau amintite divinitățile Jupiter și Junona, motivul închinării — pentru sănătatea împăratului — și numele dedicantului, probabil un dac, căci, din ceace se păstrează, se vede că era primarul unui sat dac *Scenopesis* :

MAGister VICI SCE[NO]
PESis De Suo POSV[IT]
PISone ET IVLIAN[O]
CONsulibus.

„... primarul satului Scenopesis a pus (monumentul) din banii săi, în timpul consulilor Piso și Iulian.

Publicat: *Gr. Florescu*, Mon. Epigr., inédits de Capidava, în Istros I (1934) fasc. II, pp. 8—9.

Fragment d'autel votif érigé par le maire du village dace Scenopesis, en 175 après J. Chr.

154. Partea inferioară a unui altar votiv.

Data : 139—161 d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Partea superioară a fost găsită și publicată, mai înainte, de V. Pârvan (Descoperiri noi în Scythia Minor, 1913).

Completând cu partea găsită de Pârvan, inscripția spune :

Iovi Optimo Maximo
PRO SALVTEM
IMPeratoris Titi AELi
ANTON < TO > NINI
PII ET AVRE
LI VERI CAESaris
EBRENVS MA
GISTRAS VICI
SCENOPEsis
POSVIT
Votum Solvit Libens Merito

„Inchinare lui Jupiter prea bun și mare, pentru sănătatea împăratului T. Aelius Antoninus Pius și a Cesarului Aurelius Verus.

Ebrenus, primarul satului Scenopesis, a pus (monumentul), îndeplinindu-și făgăduința cu plăcere și pe merit“.

E de remarcat numele primarului *Ebrenus* și al satului *Scenopesis*, care sunt nume dace și dovedesc persistența elementului dac în regiunea Capidavei în plină romanizare.

Publicat: *Gr. Florescu*, Fouilles à Capidava, în Dacia III—IV, p. 52 sq.

Fragment d'un autel votif érigé, pour la santé de l'empereur

T. Aelius Antoninus Pius *et du César* Aurelius Verus, *par le maire* Ebrenus *du village* dace Scenopesis.

155. **Stelă funerară** de calcar.

Data : Inceputul sec. II. d. Cr.

Găsită în săpăturile arheologice dela Capidava.

Fața stelei e împărțită în două câmpuri — al reliefului și al inscripției — încadrate de o ramă în care aleargă vrejul de viță de vie cu frunze și struguri.

În câmpul reliefului e reprezentată scena ospățului funebru.

Dis Manibus
FLavius
EMAG DE
DICANTE
CONIVGE VALeria
CASTA ET N
ATI ET FRA
TRES
POSVERVNT
Opto Terra Sit Tibi Levis

„Zeilor Mani, Flavius... EMAG? Soția sa Valeria Casta a închinat (monumentul). Fiii și Frații l-au ridicat. Doresc să-ți fie țărâna ușoară.

Publicat : Gr. Florescu, Mon epigr. inédits de Capidava, in Istros I (1934) fasc. II, pp. 1—2.

Stèle funéraire érigée par les membres de la famille du défunt.

156. **Stelă funerară** de calcar.

Data : Aproximativ, sfârșitul sec. III d. Cr.

Găsită în săpăturile arheologice dela Capidava.

Fața stelei e împărțită în două câmpuri : deasupra, scena ospățului funebru ; dedesubt, inscripția următoare :

TVNC VIXI BENE VIXI SINE NV
LLA CRIMINA VIXI RESTA VIATOR
ACRILa TRYGITIANI VIXIT
CONVIRGINIO ANNos XII E
T MORITVR ANNos XXXV
ET DEMISIT NATOS III
AVRGAIS POSVIT MEM
ORIA CONIVGIS SVE
RESTA VIATOR L
EGE TITOLO.

„Am trăit atunci, am trăit bine, am trăit fără nici o vină. Oprește-te, călătorule. Acrila a lui Trygitianus a trăit cu soțul ei 12 ani, a murit

la 35 de ani și a lăsat trei copii. Aurgais a pus (monumentul) în amintirea soției sale. Oprește-te, călătorule. Citește inscripția“.

Aurgais, după cum arată numele, este got. S'a stabilit în Dobrogea probabil în timpul invaziilor gotice, 238—248, și s'a romanizat.

Monumentul e important pentru romanismul la gurile Dunărei.

Stèle funéraire érigée par le goth Aurgais à la mémoire de sa femme Acrila Trygitiani. Le monument est important pour le romanisme en Dobrogea.

157. Fragment dintr'un altar votiv.

Data : probabil mijlocul sec. II d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Iōvi Optimo Maximo
FORTVNAE REDVCI
SIGNIS COHortis I GERmanorum
L. ATILIVS Luci FILius QVIRina tribu

„Inchinare lui Iupiter, prea bun și mare, Fortunei Redux și Steagurilor cohorței I de Germani. L. Atilius, fiul lui Lucius, din tribul Quirina . . .“.

Inscripția dovedește că întâia cohortă de Germani avea garnizoana la Capidava.

Publicat : Gr. Florescu, Mon Epigr. inédits de Capidava, în Istros I (1934) fasc. II, p. 5 sq.

Fragment d'un autel dédié par L. Atilius, comandant de cohorte, à Jupiter, à la „Fortuna Redux“ et aux drapeaux de la première cohorte des Germains.

158. Fragment dintr'o placă de marmoră cu sculptură în relief

Data : Inceputul sec. II d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Placa făcea parte dintr'o friză care, probabil, decora un edificiu comemorativ. Relieful reprezintă un trofeu la picioarele căruia stă un prizonier ; după costum, un Dac. Seena, deci, se referă la luptele Romanilor cu Dacii și anume, după stil, la războaiele lui Traian cu Dacii. Friza era compusă din mai multe scene din aceste războaie, care se desfășurau spre dreapta și se terminau cu trofeul de pe placa noastră.

Publicat : Gr. Florescu, Fouilles à Capidava, în Dacia III—IV, pp. 512—514.

Fragment d'une plaque, en marbre, avec relief appartenant à une frise des guerres daco-romaines. On voit, dans le relief, un prisonnier dace et le trophée.

159. Fragment din capacul unui mare sarcofag de marmoră.

În mijlocul tympanului, figura — poate — a celui mort.

Găsit în Constanța, în apropierea tunelului.

160. **Stelă funerară** de calcar, cu fronton și acroterii.
Găsită în Constanța, B-dul Regina Maria Nr. 91.

MARKIANOΣ MARKIA
NOY ΦΥΛΗΣ ΑΡΓΑΔΕΩΝ
ΓΡΑΜΑΤΕΥΣΑΣ ΚΑΤΕΣΚΕΥ
ΑΓΑ ΖΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΝΩΝ ΤΗΝ ΘΤΗ
ΛΗΝ. — — — — —

„Eu, Marcian al lui Marcian, din tribul Argadeon, ca secretar, am pus această stelă fiind în viață și sănătos la minte ...”.

Stèle funéraire de quelqu'un Markianos, fils de Markianos, secrétaire.

161. **Bust** de marmoră albă fără cap, având în spate o excavație de o parte și de alta a unui suport dorsal. Poartă tunica și, peste ea, legată în față, la mijloc, mantia.

Găsit în Constanța, B-dul Regina Maria Nr. 91.

162 **Fragment de plafon casetat.** În mijloc, într'un cadru pătrat, un cap de femeie, poate Meduza.

Găsit în Constanța, în pământul de umplutură din port.

163. **Fragment dintr'un basso-relief** de marmoră.

Găsit în Constanța, pe locul unui vechiu cimitir turcesc.

S'a păstrat numai partea dela mijloc în jos a personagiului reprezentat.

164. **Fragment dintr'o inscripție greacă** pe un bloc de calcar.

Proveniență necunoscută.

ΣΠΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΔΕ
ΑΞΑΓΑΝΟΣΤΟΥ ΚΑΙ Δ
ΕΞΑΡΑΙ. — ΤΟΙ . . ΤΡΙ
ΟΙΚΑΠ. Ρ. ΝΗΟΛΥ
ΝΚΑΙΖ / . ΠΟΔ . /
ΑΙΟΝΟΣΕΣΤ. ΕΙΣΚΑΙ
ΥΩΙΝ Ι ΩΝΕΠΛΙΘΟΝΕΣ —
ΟΥ ΘΗΝΕ[Π]Ι ΛΙΘΟΝΕΣ . . ΚΟΔ
[ΕΙΚ]ΟΣΤΟΥ ΟΓΔΟΥ ΕΥΔΕΞΙΩ
ΘΗΕΠΛΙΘΟ[Ν]ΕΣ Ζ Η Κ. |
ΕΚΑ . . . ΠΟΛ

Publicat : Th. Sauciuc-Săveanu, în Analele Dobrogei, 1935, pp. 173—165,

171. **Fragment dintr'un capitel** de marmoră în stil corintic.

Proveniență necunoscută.

172. **Coș de rășniță.**

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

173. Fragment de stelă funerară de calcar.

Data : A doua jumătate a sec. III d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Textul inscripției :

. VO
. NVS PA[TRI]
BENEMERENTI
[ME]MORIAM PO
[SVE]RVNT
VALE VIATVR

„... au pus acest monument, ca amintire, pentru ? Sănătate, trecătorule“.

De notat grafia cuvântului *viatur*, cu *u* în loc de *o*.

Studiat de d-l Gr. Florescu, conferențiar universitar.

Fragment d'une stèle funéraire (coin inférieure du côté droit de l'inscription). Date du III-e S.

174. Partea inferioară a unui altar votiv de calcar.

Data : 7 Aprilie 188 d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

POSVIT DE
SVo Nonis APRilibus Fusciano II
ET SILANO II
CONSulibus.

„... a pus (monumentul) din banii săi, la 7 Aprilie, în timpul consulilor Fuscianus a doua oară și Silanus a doua oară“.

În partea de inscripție care lipsește, se spunea — probabil — „închinare zeilor Jupiter și Junona, pentru sănătatea împăratului...“, apoi numele dedicantului și, în fine, ceea ce s'a păstrat, finalul inscripției.

Publicat : Gr. Florescu, Fouilles à Capidava, în Dacia III—IV, pp. 509—510.

La partie inférieure d'un autel votif, daté du 7 avril 188 après J. Chr.

175. Partea superioară a unui altar votiv.

Data : 168 d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Iovi Optimo Maximo
IVNONI Reginae
ET PRO SALVTE
IMPeratoris M. AVRE
LI VERI ET L. VERI
POSVIT EFTACE
NTVS BITIMAS
APRONIANO II ET
PAVLO II [CONsulibus]

„Inchinare lui Jupiter prea bun și prea mare, Junonei Regina și pentru sănătatea împăraților M. Aurelius Verus și Lucius Verus. A pus (monumentul) Eftacentus al lui Bitima, în timpul consulilor Apronianus a doua oară și Paulus a doua oară“.

Numele Eftacentus Bitimas e dac, ceeace dovedește densitatea elementului dac în regiunea Capidavei și romanizarea acestui element.

Publicat : *Gr. Florescu*, Fouilles à Capidava, în Dacia III—IV, p. 502 sq.

La partie supérieure d'un autel votif érigé pour la santé des empereurs M. Aurelius Verus et Lucius Verus. Daté : 168 après J. Chr

176. Partea superioară a unui altar votiv.

Data : 139—161 d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Iovi Optimo Maximo.
TONANTI ET IV
NONI REGINAE ET
PRO SALVTE IMPeratoris
Titi AELii ANTONI
NI PII AVGusti MARCi
[AV]RELIi VERI C[AE]SAR<A>IS
POSVIT

„Inchinare lui Jupiter prea bun și mare, tunătorul, și Junonei Regina, pentru sănătatea împăratului T. Aelius Antoninus Pius Augustus și a Cezarului Marcus Aurelius Verus. A pus (monumentul)...“.

Publicat : *Gr. Florescu*, Fouilles à Capidava, în Dacia III—IV, p. 500.

La partie supérieure d'un autel votif érigé pour la santé de l'empereur Antoninus Pius et du César Marcus, Aurelius Verus.

177. Partea superioară a unui altar votiv.

Data : 161—169 d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

[Iovi Optimo] Maximo ET
[IVN]ONI REGINae ET
PRO SALVTE IMPeratoris Romani ?
AVGusti ANTONINI ET LVCI
VERI P<E>OSVIT AELius
LONGINUS VET
RANUS ALAe II ARAVACorum
PROSENatas ? VSV LIBENS S[OLVIT]

„Inchinare lui Jupiter prea bun și mare, Junonei Regina și pentru sănătatea împăratului roman Augustus Antoninus și L. Verus.

A pus monumentul Aelius Longinus, veteran al escadronului II de Aravaci.

Pentru folosința senatului, cu plăcere a făcut-o“.

Escadronul II de Aravaci se afla la Carsium (Hârșova), iar Aelius Longinus, liberându-se, s'a stabilit ca veteran în regiunea Capidavei.

Publicat : *Gr. Florescu*, Fouilles à Capidava, în Dacia III—IV, pp. 503—504.

La partie supérieure d'un autel votif érigé par Aelius Longinus, vétéran du premier escadron d'Aravacs, établi — après le service militaire — dans la région de la cité Capidava.

178. **Fragment dintr'o stelă funerară de calcar.**

Data : Sec. III d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Din inscripție se păstrează partea dela sfârșit.

VIXIT ANnos...
IVLIVS LV[CIVS]
CONIVGI BENEMERENTI
POSVIT
VALE VIATOR

„... a trăit ... de ani. Iulius Lucius a pus (monumentul) soției sale care a bine meritat. Cu bine, călătorule !“

Publicat : *Gr. Florescu*, Fouilles à Capidava, în Dacia III—IV, p. 512.

Fragment d'une stèle funéraire érigée par Iulius Lucius à sa femme, qui a bien mérité le monument.

179. **Partea superioară a unui altar votiv de calcar.**

Data : 139—161 d. Cr.

Găsită în săpăturile arheologice dela Capidava.

Iovi Optimo Maximo TONAN[TI]
ET IVNONI REGINAE
ET PRO SALVTE IMPeratoris Titi AELi
ANTONINO AVGusti PII ET
VERI AVRELII CAESARE
POSVIT AELIVS CARA ...

„Inchinare lui Jupiter prea bun și prea mare, tunătorul, și Junonei Regina, și pentru sănătatea împăratului T. Aelius Antoninus Augustus Pius și a Caesarului Aurelius Verus. A pus monumentul Aelius Cara“.

Publicat : *Gr. Florescu*, Fouilles à Capidava, în Dacia III—IV, p. 498 sq.

Fragment d'un autel votif érigé par Aelius Cara, pour la santé de l'empereur Antoninus Pius et du César Aurelius Verus, entre 139 et 161 après J. Chr.

180. **Fragment dintr'o stelă funerară** de calcar.

Data : A doua jumătate a sec. II d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Dis Manibus
HAVE DOMINA MA
MVSA VIXIT ANNos XXX
C. VETVRIVS TERT
IVS BENE MERITAE
CONIVGI IVLIAE V
ENERIAE FECIT SIBI
QVE VIVO ET VETV
RIAE FVRNIAE MA
TRI CARISSIMAE
PIENTISSIME POSVIT

„Zeilor Mani, Fii fericită soția mea Mamusa ! A trăit 30 de ani. C. Veturius Tertius a făcut (monumentul) pentru soția sa Iulia Veneria, pentru sine, fiind în viață, și pentru scumpa sa mamă Veturia Furnia“.

Mamusa e. un nume de desmierdare și ar însemna „copilu mamei“. E de origine traco-dacă și dovedește că elementul băștinaș se păstrează în viața de familie locală chiar în epoca de triumf complet a romanismului.

Publicat : *Gr. Florescu*, Mon. Epigr. inédits de Capidava, în Istros I (1934) fasc. II, p. 6—7.

Fragment d'une stèle funéraire, du deuxième siècle après J. Cr., érigée par C. Veturius Tertius à sa femme, à soi-même et à sa mère.

181. **Capitel de marmoră.**

Găsit în Constanța, Str. I. C. Brățianu, în curtea locuitorului Leon Eghise.

182. **Fragment de stelă funerară** de calcar, cu fronton, câmpul reliefului și al inscripției.

Data : Sec. III d. Cr.

Găsit în Constanța, Str. I. C. Brățianu, în curtea locuitorului Leon Eghise.

[Dis] Manibus
.....X. PRINCEPS Duplicarius Frumentarius
.....] VIXIT ANnos XLIV
.....[F]ILIA BENE M[ERENTI]

Din rândurile păstrate rezultă că defunctul era militar „Prin=ceps duplicarius frumentarius„ (?).

În câmpul reliefului se păstrează bustul unui bărbat, probabil al defunctului.

Publicat: Gr. Florescu, în Analele Dobrogei, 1934, p. 122.

Fragment d'une stèle funéraire appartenant a un militaire, princeps duplicarius frumentarius (?); daté du III s. après J. Chr.

183. **Fragment dintr-o statueta feminină** de marmoră: bustul fără cap.

Proveniența necunoscută.

184. **Fragment dintr-o placă** de marmoră pe care este reprezentată, în relief, scena omorârii taurului de zeul Mitra.

În dreapta, un acolit al lui Mitra, care ține o torță aprinsă ridicată în sus; de cealaltă parte, distrusă, era un alt acolit, care ținea torța în jos. În colț, la dreapta, figura Lunei; în colțul din stânga, figura Soarelui. Deasupra lui Mitra se vede capul unui corb, mesa=gerul Soarelui, care aduce ordinul de ucidere a taurului.

Data: Prima jumătate a sec. II d. Cr.

Proveniența necunoscută.

Publicat: Gr. Florescu, în Analele Dobrogei, 1934, p. 127.

Fragment d'une plaque en marbre avec la scène du sacrifice fait par le dieu Mithras.

185. **Fragment dintr-o placă** de marmoră: partea inferioară a unei icoane de cult.

Data: Sfârșitul sec. II și începutul sec. III d. Cr.

Găsit în Com. Corbul de locuitorul Stoiu S. Anghel pe tar=laua sa, la N=V de sat.

Figurațiile din relief, un animal (pantera?) și picioarele dela ge=nunchi în jos a două personaje, sunt poate în legătură cu Dionysos.

Fragment d'une icône peut-être de Dionysos.

186. **Stelă funerară** de marmoră.

Găsită în Constanța, lângă Cantonul 2 al C. F. R.=ului.

În nișă e reprezentat, în relief înalt, defunctul, în poziție de re=paus, purtând toga măestrît aranjată în pliuri. Mîna dreaptă o ține la piept, în faldul togei, iar stînga în jos, avînd în ea ruloul.

Deasupra nișei, inscripția:

.....ΝΕΤΡΑΤΟΚΛΕΥΣ ΠΡΟΥΣΙΕΥΣ ΑΠΟ //

... ΠΟΡΟΣ

ΕΤΟΝ

Numele defunctului era Stratocleus din Prousa (Brusa de azi, oraș în Asia Mică).

Stèle funéraire du grec Stratocléus de Prousa, ville de l'Asie Mineur.

187. Leu de marmoră.

Adus din curtea Spitalului Dr. Sion, Constanța.

188. Altar de piatră cu inscripția sepulcrală.

Data: A doua jumătate a sec. II și începutul sec. III d. Cr.

Găsit de niște țărani în valul de piatră („Valul lui Traian“) din vecinătatea stației de cale ferată Palas.

Altarul — cu bogat profil sus și jos — a suferit o tălură longitudinală, astfel că inscripția are o serie de litere lipsă pe partea din dreapta.

Ερμογένης ὄνομ' ἦν
καὶ Κυζικιόν με
κίκλησκον
Ἡρᾶ πατρὸς σεμνῶς
5. ἀγορανομίην τε
τέλεσσα·
Καὶ φιλήν πρὸς
πάντας ἐτιμήθη
ἐπιδόξως·
10. Πεντήκοντ' ἔτεων
ἐξάνυσας βίον
κάτθανον δ' ὥσπερ ἔχ[ει]
πᾶσιν τὸ πεπρωμένον·

Textul acestei epigrame sepulcrale arată că monumentul aparținea lui *Hermogenes*, numit și Cizicianul (Κυζίκιος); a fost *arhon* și *agoranomos*. Funcțiunea de *arhon* a îndeplinit-o cu demnitate, *σεμνῶς*, și a socotit lucru de mare cinste prietenia față de toată lumea și s'a achitat cu glorie (ἐπιδόξως) de această datorie.

Publicat: *Th. Sauciuc-Săveanu*, în *Analele Dobrogei*, 1935, pp. 155—158.

Autel avec une inscription sépulcrale, appartenant à Hermogènes de Κύζικος qui a été archon et agoranomos.

189. Fragment dintr'o bază de calcar cu inscripție sepulcrală.

Data: A doua jumătate a sec. II și începutul sec. III d. Cr.

Găsit împreună cu n. 188.

Inscripția, câtă a rămas, are un vocabular care nu aparținea vorbirei obișnuite. Limbajul poetic face posibilă afirmația că forma acestui text a fost metrică și că autorul acestor rânduri a finit să fie în stilul lui Homer.

χθρην ἀλόχω πρὶν
 ὡσε δ' ὅπῳ ταύτης
 εἶνος δαίμων
 μ' ἐπὶ ζηνίην

5. Ἀλεξάνδρειαν

αἶ με κατέσχον = Μοῖραι με κατέσχον ?

κα]σίγνητοι κανδλ

τ' ἔρισαν

ς ἥρωι παρα

10. κα]τὰ θεσ[φατο]

În rândul 5 se amitește numele orașului Alexandria, care nu poate fi altul decât cel din Egipt.

Publicat: *Th. Sauciuc-Săveanu*, în *Analele Dobrogei*, 1935, pp. 158—161.

Fragment d'une base en pierre calcaire, avec une inscription sépulcrale en style homérique.

190. **Fragment din pereții unui vas** de marmoră cu scene din muncile lui Hercule. Eroul poartă blana leului nemeic și măciuca. Găsit în Constanța, la punctul de pescărie din Palas.

Fragment des parois d'une vase en marbre, avec des scènes des travaux d'Hercule.

191. **Fragment dintr'un bloc** de marmoră cu profil. Găsit în Constanța, pe linia ferată din dosul Primăriei.

192. **Fragment dintr'o stelă funerară** de calcar.

Găsit în Constanța, în zidul unei case.

În nișă, chipul defunctului în relief înalt.

Fragment d'une stèle funéraire. En niche, le défunt.

193. **Sarcofag** de marmoră.

Descoperit în vara anului 1931, în partea de SV a Constanței, pe șoseaua ce duce spre Vii, dincolo de localul Federalei, cu ocazia unor săpături de nivelare în dreptul Școlii de Industrie Casnică.

E lung de 2,70 m., lat de 1,48 m. și înalt de 2,40 m. Cântărește aproximativ 8500 de kgr.

Tipul sarcofagului e acela în formă de casă, cum se găsește în Fenicia, Licia, Cipru, Grecia și Italia. Capacul, ca un acoperiș de țigle, are acroterii — la cele patru colțuri — cu palmete, iar la bază o bandă de flori lotiforme.

Pe tympane, în mijlocul ramei triunghiulare, e sculptat capul Meduzei.

Arca are, pe suprafețele exterioare, chenar cu profil bogat. Fațada arcei are în mijloc o *tabula ansata*, cu mânere triunghiulare ornamentate. În stânga: un bici, un clopot și un clește. În dreapta:

o balanță sprijinită pe capul de bou, împodobit pentru sacrificiu, o secure și o sulită cu cârlige (telum hamatum).

Sarcofagul, dela descoperirea lui până azi, a fost obiectul următoarele studii:

Const. Brătescu, *Sarcofagul cu simboluri din Constanța*. (Analele Dobrogei, 1931, pp. 209—244).

Fără să propună o soluție unică pentru simbolurile sarcofagului, d. C.B. dă importante detalii despre data, locul și împrejurările descoperirii, și încadrează sarcofagul nostru într'un tablou comparativ cules din monumentala operă a lui C. Robert. Face trei ipoteze, pentru interpretarea simbolurilor, mărturisind însă că „nefiind inițiați, nu hazardăm nici o explicare, ci o lăsăm pe seama specialiștilor în materie“...

I. Popescu-Spineni, *Chestiuni de drept roman*.

Dreptul roman și sarcofagul dela Constanța. (Revista Clasică, VII, tom. III, n. 3—4, p. 165 sq.).

Cercetând sarcofagul și simbolurile de pe el, d-l I. P. S. face afirmația că balanța cu două talere — element important în operațiunea juridică, numită „*mancipatio*“ — arată transferul de proprietate. Balanța, fiind sprijinită pe un cap de bou, indică operațiunea de vânzare-cumpărare, *mancipatio*, a unui bou. În privința celorlalte simboluri, d-l I. P. S. susține că sunt mai puțin importante, contribuind însă la întărirea ideii că „sarcofagul în chestiune a fost pregătit pentru un cetățean roman, care la Tomi s'a ocupat cu negoțul de vite, dacă nu chiar cu măcelăria“.

Carol Blum, *Sarcofagul roman cu simbolurile justiției penale*. (Ed. Tip Dacia, Constanța, 1933).

Studiul acesta cuprinde două părți. În prima parte caută să stabilească cece, în chip obiectiv, se poate spune despre sarcofag și anume, despre tipul sarcofagului, proveniența, materialul, dimensiunile, elementele decorative și simbolurile lui. Datează sarcofagul la începutul principatului, deci prima jumătate a secolului I d. Cr. În a doua parte abordează problema, dacă există posibilitatea de a atribui acest impunător sarcofag poetului Ovidiu, care, „între anii 8—17 d. Cr., a trăit aici până la moartea sa ca relegate“.

E. Coliu, *Un sarcophage à symboles à Tomis*. (Istros, I, 1934, p. 81 sq.).

Simbolurile de pe sarcofag, întâlnite de E. C. și pe un basorelief, păstrat în Muzeul britanic, corespund unor atribute religioase ale zeului frigan Men=Atys. Defunctul este deci, după d-l E. C., un închinător al acestei divinități din Asia Mică. Sarcofagul este datat din secolul II d. Cr.

Carol Blum, *Sarcofagul roman cu simbolurile justiției penale*.

(Extras din Anuarul Lic. Mircea cel Bătrân, vol. X, anii 1934—1935 și 1935—1936, pp. 199—240).

În complectarea studiului precedent, d-l C. B., aduce argumente contra concluziilor d-lui E. Coliu. Se ocupă din nou de „problema mormântului lui Ovidiu pusă în legătură cu sarcofagul de marmoră din Tomis“.

Le sarcophage a été trouvé en 1931 à Constantza et constitue l'un des monuments les plus renommés du sud-est européen, tant par la forme de son couvercle orné d'acrotères, que par les figures symboliques représentées. D'après les symboles, le sarcophage a été attribué tour à tour à un boucher, à un triumvir capitalis (en espèce Ovide, le poète romain qui a vécu et mouru à Constantza, en 17 après J. Chr.), à un adorateur de la divinité frigienne Men=Atys. Pour cela il a été daté du I jusqu'au II s. après J. Chr.

194. **Fragment dintr'o placă** de marmoră cu profil.
Proveniența necunoscută.

195. **Capitel** de calcar.
Găsit în Constanța, Str. Marcu Aureliu.

196. **Capacul unui sarcofag de copil.**
Proveniența : satul Camena, Tulcea.

197. **Capitel** de marmoră.
Proveniența : necunoscută.

198. **Bloc paralelipipedic** de calcar, având pe una din fețele înguste o cruce deasupra unui conifer.
Proveniența necunoscută.

199. **Dimodion** (măsură de capacitate) de marmoră.
Găsit împreună cu n. 188 și 189.

Blocul, cu marginile și colțurile fărâmate și tocite, are două excavațiuni aproape conice.

Una din ele e numai pe jumătate. Pe cele două laturi lungi, blocul are inscripții.

Pe o latură :

ΔΙΜΟΔΙΑ ΕΚ ΔΙΜΟΔΙΑ

Pe cealaltă latură :

ΕΙΣ ΔΙΜΟΔΙΑ ΕΚ
ΕΩΝΕΝΑ ΠΑΓΙΝ ΕΙΘΥΝΑΓ
ΕΝΤΙΑΝΟΓ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΩΝ
ΓΑΙ ΗΚΙΕΤΑ ΠΑΡΕΛΕΙΠΕΝ

Dimodion, plural *dimodia*, nou ca nomenclatură, era o măsură provincială bine cunoscută și avea o capacitate de 17,5 l. Excavațiunile

conițe ale blocului sunt importante pentru verificarea rezultatelor, în delaliu, la care a ajuns știința metrologică, în ce privește *modius* și multiplul său.

Publicat: *Th. Sauciuc-Săveanu*, în *Analele Dobrogei*, 1935, pp. 149—154.

Dimodion — sorte de mesure étalon, ayant une capacité de 17,5 l.

200. **Capitel** de marmoră.

Proveniența necunoscută.

201. **Fragment** din câmpul foarte șters al unei inscripții grece de pe un altar votiv de calcar.

Găsit în satul Potur, jud. Tulcea, în gardul unui locuitor.

ΑΓΑΘΗ [ΤΥΧΗ]
ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΤΟ[Υ ΑΥΤΟ]
ΚΡΑΤΟΡΟΣ — — —
ΑΔΡΙΑΝΟΥ — — — —
ΝΟΥ — — — — —
— — — — —
— — — — —

Fragment de l'inscription d'un autel votif.

202. **Fragment** de marmoră cu profil.

Proveniența necunoscută.

203. **Stelă funerară** de calcar.

Data: Sec. III d. Cr.

Găsită în săpăturile arheologice dela Capidava.

Lipsește din stelă partea superioară, cu un colț din câmpul inscripției. Cum probează ceea ce a rămas în stânga, câmpul inscripției era înconjurat de o margine pe care alergau, acoperite de foi și ciorchine, două vițe ieșite dintr'un crater așezat sub inscripție.

Iată textul inscripției:

. . . NIS
V . . . NIS VALerius
TER[T]VLLVS VALerius
C[A]MP[A]INVS PA
T[R]I PIEN] TISSI
MO [PO]SVERVNT
DE SVO
[A]VE VIATOR

„(fiii) au pus (monumentul) pentru prea piosul lor tată. Salutare”.
Numele *Tertullus* era răspândit în regiune pe vremea lui Septimiu Sever, foarte probabil grație lui C. *Ovinus Tertullus*, care era

guvernatorul Moesiei inferioare, în această epocă, și care, după cum reese din documente, a veghiat fără încetare la buna administrație a provinciei.

Studiat de d-l Gr. Florescu, conferențiar universitar.

Stèle funéraire en calcaire, érigée par les fils à leur père.

204, **Monument funerar** de calcar.

Data : Sec. II d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava:

Arhitectura monumentului face să fie clasat printre stelele funerare, dacă n'ar fi grosimea prea mare și reliefurile care îi impodobesc fețele laterale, ceea ce îl apropie mai curând de altarele funerare. Cum monumentul nu are jos și sus profilele caracteristice altarelor, poate fi așezat printre stele, după aspectul fațadei principale.

Relieful, cât a rămas, reprezintă pe cavalerul trac galopând spre dreapta. În fața lui, un arbore cu trei foi mari, pe care e încolăcit un șarpe; alături, în extrema dreaptă, un altar cu foc aprins deasupra.

Textul inscripției :

[DIS M]ANIBVS
[AVLV]P O R V S
... I S VIXIT
[ANNI]S Circa XX
... SECVnDO
[COM]ENTariensi ? C[OH]ortis
[VIX]IT ANNIS LXXX

Auluporus, nume astfel reconstituit, este un nume de persoană, trac, întâlnit și de V. Pârvan în această regiune (Histria IV, p. 617 și 620).

Studiat de d-l Gr. Florescu, conferențiar universitar.

Monument funéraire en calcaire ; le relief représente le chevalier thrace galopant vers un arbre, sur lequel un serpent est enlascé ; à côté, à extrême droite, un autel avec un feu allumé dessus. L'inscription parle d'un Auluporus, qui est un nom thrace ; date du IIe s. après J. Cr.

205. **Altar** de calcar roșiatic.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Monumentul este așa de spart, încât nu poate fi citită inscripția.

206. **Fragment** provenind probabil dintr'un altar de calcar.

Data : Sec. II d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Studiat de d-l Gr. Florescu, conferențiar universitar.

Fragment provenant probablement d'un autel en calcaire du IIe s. après J. Chr.

207. **Altar votiv** de calcar.

Data : 180—192 d. Cr., când Commodus domnea singur.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Inscripția :

[Iovi] Optimo Maximo
IVNONI
REGinae PRO S[ALute]
IMPeratoris AVRelii VE
RI COMMO
DI GENIVM
[VICI PVOSVIT] ?

„Inchinare lui Jupiter, cel prea bun și prea mare, și Junonei Regina. Pentru sănătatea împăratului Commodus a pus (acest monument), invocând pe geniul protector al satului“.

Numele împăratului e cu totul neintrebuițat, cel puțin sub această formă, pe monumente. Nu e nici o îndoială că e vorba de *Commodus*, iar prezența lui *Verus* printre celelalte nume ale împăratului, în această inscripție, nu poate fi datorată decât ignoranței țărănilor cari au ridicat monumentul. Probe de această ignoranță apar des în inscripțiunile găsite în Dobrogea.

Studiat de d-l *Țr. Florescu*, conferențiar universitar.

Autel votif en calcaire pour la santé de l'empereur Commode.

Date des années 180—192, quand Commode régnait seul.

208. **Stelă funerară** de calcar.

Găsită în Constanța, la capătul străzii Cuza-Vodă, jos, în dărâmătura malului, cam la 100 m de baza lui.

Stela, placă groasă de calcar, e împărțită în două câmpuri : inscripția și basso-relieful, reprezentând pe retiarul *Argoutos* cu armele lui de luptă (tridentul, pumnalul și rețeaua).

ΑΡΙΟΥΤΟΣ ΕΝΘΑΔΕ ΕΓΘ
ΚΕΙΜΕ ΠΗΤΙΑΡΙΟΥ ΝΕΗ
ΘΑΠΤΕ ΔΕΜΕ ΟΡΕΕΤΗΣ
ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΧΑΙΡΕ
ΠΑΡΟΔΕΙΤΑ

„Aici odihnesc eu, *Argoutos* retiarul. *Orestes* m'a îngropat și mi-a ridicat (monumentul), ca amintire. Salutare trecătorule!“.

Publicat : *Ioan Micu*, în *Analele Dobrogei*, 1935, pp. 137—143.

La stèle funéraire d'Argoutos, un rétiaire.

209. **Stelă funerară** de calcar.

Data : Sfârșitul sec. II d. Cr.

Găsită în săpăturile arheologice dela Capidava.

Fața stelei e împărțită în două câmpuri, al inscripției și al reliefului, și se termină sus printr'un fronton — acum distrus — și două acroterii. Relieful, flancat de doi pilaștri, reprezintă banchetul funebru :

pe un *kline* sunt doi oameni pe jumătate culcați. În fața *kline*-ului se află o masă cu trei picioare, din care nu se văd decât urmele. Lângă masă, la dreapta, un vas cu cioc.

Frontonul avea sculptat capul meduzei, din care s'au păstrat numai șerpii înodați sub bărbie. Acroteriile erau formate din două capete de leu, cum o probează resturile de coamă.

Inscripția :

Dis Manibus
AVE DOMINA VE
TVRIA. VIXIT ANNis
XXIII MENSibus II M. VLPI
VS PISO VETVRIAE

„Zeilor Mani. Fii fericită soția mea Veturia. A trăit 23 de ani și două luni. M. Ulpius Piso (a pus monumentul) Veturiei...”

De remarcat formula *ave domina*, utilizată și în inscripția de sub n. 180. Numele moartei, *Veturia*, este tot numele unei femei numită, în inscripția menționată, *Veturia Furnia*, mama lui *C. Veturius Tertius*. Urmează că toate aceste persoane aparțineau aceleiași familii, unde onorificul *domina* desemna pe „soție”.

Soțul moartei pare să fie, după nume, un străin naturalizat. În adevăr, M. Ulpius Piso amintește, prin *praenomen* și *nomen*, pe împăratul Traian, iar prin *cognomen*, Piso, o familie din aristocrația romană. Ar putea fi însă un nume străin romanizat pe baza asemănării cu acest cognomen.

Studiat de d-l Gr. Florescu, conferențiar universitar.

Stèle funéraire en calcaire, dont le devant est divisé en deux champs, l'inscription et le relief, et terminé en haut par un fronton et deux acrotères. Le monument a été élevé par M. Ulpius Piso à sa femme Veturia. Date du fin du IIe s.

210. Stelă funerară de calcar.

Data : După începutul secolului II d. Cr.

Găsită în săpăturile arheologice dela Capidava.

Din punct de vedere al arhitecturii, această stelă face parte din stelele cu un singur câmp — al inscripției — și un fronton între două acroterii, deasupra.

Inscripția :

DIS MANIBVS
CORNELIVS PISI
O SIBI ET BATSI
NI CONIVGI
SVE POSVIT TI
TVLVM VIBVS
VIXIT ANNIS —
ITEM CONIVX
ANNIS — AVETE

„Zeilor Mani. Cornelius Pisio a pus, în viață fiind, inscripția pentru el și soția sa. El a trăit ... ani, iar soția ... ani. Fiți salutați”.

De remarcat grafia *vibus*, rândul al șaselea, cu *b* în loc de *v*, un indiciu de formă populară; deasemenea, grafia posesivului *sue*, în loc de *suae*, în rândul precedent. Aceste forme dovedesc originea străină a celui care a ridicat monumentul și care era romanizat de puțin timp. Gentiliul, *Cornelius*, a fost fără îndoială obținut în momentul naturalizării. Cognomenul în schimb, *Pisio*, trădează, prin forma sa, originea străină a personajului. Celălalt nume, desemnând pe soția lui *Pisio*, *Batsini*, este evident de origine străină.

Studiat de d-l Gr. Florescu, conferențiar universitar.

Stèle funéraire en calcaire à un seul — celui de l'inscription — surmonté d'un couronnement, en l'espèce un fronton entre deux acrotères. Cornelius Pisio, qui est le propriétaire du monument, et sa femme, Batsini, étaient d'origine étrangère. Le monument date du début du IIe siècle après J. Chr.

211. Partea superioară a unei stele funerare de calcar.

Data: Prima jumătate a secolului II d. Cr.

Găsită în săpăturile arheologice dela Capidava.

Fragmentul prezintă câmpul reliefului și al frontonului, însă cu amputările efectuate fără îndoială când a fost așezat blocul în zid.

În câmpul reliefului, încadrat de două coloane ionice, este reprezentată scena banchetului funebru.

Studiat de d-l Gr. Florescu, conferențiar universitar.

La partie supérieure d'une stèle funéraire en calcaire. Dans le champ du relief est représentée la scène du banquet funèbre. Date de la première moitié du IIe siècle après J. Chr.

212. Fragment dintr'o friză de marmoră.

Găsit în Techirghiol, în temelia vechei geamii.

Diferitele figuri, reprezentate în relief, sunt divinități. Dela stânga spre dreapta: două — neidentificate, Diana, Apollo Musagetul, Muzele, Hecate.

Fragment d'une frise en marbre, représentant des divinités comme : Diane, Apollon, les Muses, Hécate...

213. Mic fragment de monument funerar: marginea din stânga a unei coroane de frunze și o rozetă.

Găsit în Mangalia.

214. Fragment de marmoră cu ornamente.

Găsit în Constanța, plaja Domnița Ileana.

215. Vas de piatră

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

216 a. b. **Vase de marmoră** (fragmente).

Găsite în Constanța, lângă Teatrul Ligei Culturale.

217. **Bloc de marmoră**, spart pe ambele laturi lungi, cu inscripție greacă.

Găsit în Mangalia.

· ΟΥ
ΕΙΠΕ
ΥΠΟΛΕΝ
ΛΣΚΑΙΦΙ
ΑΙΟΙΔΑΜΟ
ΑΝΔΡΕΣΑΓ
ΘΥΜΟΙΓΕ
ΙΤΑΝΠΟΛ
ΚΟΜΙΔΑΝ
ΕΔΟΧΘΑΙ
ΙΤΩΙΔΑΜ
ΥΤΟΙΣΚΑ
ΙΤΕΙΑΝ
ΡΓΕΣΙ
ΟΤΕΛΕΙ
ΚΑΙΕΚΠ
ΥΚΑΙΕ
ΑΙΑΣΠΟ
ΒΟΥΛΩ
ΛΑΙΟΝ
ΝΤΑ΄

Bloc de marbre, avec inscription grecque, trouvé à Mangalia.

218. **Bloc de piatră** profilat pe o parte.

Găsit în Constanța, str. Plevnei, porțiunea dintre str. Mircea și malul Mării.

219. **Tub de canalizare** lucrat din piatră.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

220. **Fragmente** dintr'o piatră de moară.

Găsite în săpăturile arheologice dela Capidava.

221. **Vas de piatră**, numai partea de jos.

Găsit în Constanța, str. Ovidiu, pe locul de lângă primărie.

222 a. b. c. **Pietre de moară**.

Găsite împreună cu n. 221.

223. Vezi n. 221.

224. **Capul unui leu** de calcar.
Găsit în Constanța.

225. **Stâlp militar.**

Data : 160 d. Cr.

Găsit la Seimenii Mari, în via locuitorului N. Petculescu.

IMPeratore CAESare T. AELio
HADriano ANTonino AVGusto
PIO Pontifice Maximo TRIBunicia
POTestate XXXIII CONSule IIII Patre
Patriae ; IVLio STATILIO SEVERO
LEGato AVGusti PRO PRaetore
AB AXIVpoli Millia Passium VI

„În timpul împăratului Antonin Piu , . . , sub îngrijirea lui Iulius Statilius Severus, guvernatorul provinciei, (s'a reparat drumul) dela Axiopolis 6000 de pași.

Dealungul Dunărei, în epoca romană, era un drum imperial bine întreținut. Acest stâlp miliar dă și distanța dela orașul important Axiopolis (Hinogul de azi), 6000 de pași, adică aproape 9 km., distanță ce corespunde exact cu locul unde a fost găsit stâlpul.

Publicat : Gr. Florescu, Noi descoperiri arheologice la Seimenii Mari, în Bul. Com. Mon. Istorie 1924, fasc. 40, pp. 88—90.

Colonne miliaire, de l'époque romaine (160 après J. Chr.), qui indique la réparation de la route danubienne, faite par le gouverneur de la province, Lucius Statilius Severus.

226. **Stelă funerară** de calcar cu fronton, acroterii și inscripție greacă.

Găsită în Constanța, str. Daciei colț cu Mihai Viteazu.

TEΛΛAMΩNA A
NECTHCAN IPAC
TAMOC KAI AΔIA
ΓOC KAI ABPAΓOC
AΠTPI IΔICΩ ATTA
— PANOTETE
— — — OTI
— — — — TEI

„Irastamos și Adiagos și Abragos au ridicat (monumentul) pentru tatăl lor . . .“

Publicat : Ioan Micu, Recente achiziții arheologice, în Analele Dobrogei, 1936, pp. 140—141.

Stèle funéraire érigée par trois fils à leur père.

227. **Fragment de epistolă**, de marmoră albă cu dungi vinete.
Data : Sec. II, d. Cr., epoca Antoninilor.

Găsit în urma unor săpături pentru construcția vilei Popescu, de lângă restaurantul Dor Mărunt din Anadolchioi—Constanța.

Fragmentul acesta arhitectonic ornamental, important prin măiestria cu care a fost lucrat și pe care o evidențiază ca document artistic, făcea probabil parte din epistilul unei clădiri publice sau dintr'un frumos templu tomitan.

Publicat : Ioan Micu, în *Analele Dobrogei*, 1936, pp. 141—142.

Fragment d'épistyl d'un édifice publique ou d'un beau temple tomitain du deuxième siècle après Jésus Christ, l'époque des Antonins.

228. **Fragment dintr'o inscripție**, probabil, de fundație a unui edificiu public.

Data : A doua jumătate a sec. II d. Cr.

Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

După literele păstrate, e vorba — probabil — de *Caucidius* po=menit în alte inscripții dela Troesmis (Iglița) ca *legatus Augusti*, iar după cele două litere PR din ultimul rând al inscripției, a fost și *legatus Augusti pro praetore*, adică guvernator al provinciei.

Publicat : Gr. Florescu, Fouilles à Capidava, în *Dacia* III—IV, p. 508.

Fragment de l'inscription, probablement de fondation, d'un édifice publique.

229. **Fragment de marmoră cu ornamente.**

Proveniența necunoscută.

230. **Fragment de marmoră profilat.**

Proveniența necunoscută.

231. **Baza unei colonete** de calcar.

Proveniența necunoscută.

232.—236. O serie de **fragmente** de marmoră cu profil.

Găsite în Constanța, cu ocazia săpăturilor făcute pe Șantierul Bulevardului Marele Voevod Mihai.

237. **Fragment dintr'o statuie** de marmoră. S'a păstrat numai umărul cu o parte din vesmânt.

Găsit împreună cu n. 232—236.

238. **Fragment dintr'o inscripție greacă**, în marmoră, cu ornament pe latura din dreapta.

Găsit în Constanța, în dosul prefecturii.

ΜΑΛΙΣΤΑ ΚΑΙ
ΤΑΤΗΝ ΤΗΕ
ΤΟΤΕ ΕΑΣΩΝ
ΑΠΑΝΗΣΤΟ
ΙΚΟΘΕΝΑΛ
ΘΥΜΩΣ
ΕΙΝΕ ΥΦΗ
ΤΕΡΒΟΛΗΝ
ΤΑΣ ΤΕ
ΣΝΟΜΙΜΟΥΣ
ΡΟΜΗΝΙΑΙΣ
ΥΝΑΣ ΕΠΙ
ΒΟΥΛΗ
ΛΟΝ

239. Vas de piatră.

Găsit în Constanța, str. Carol colț cu str. Tomis.

240. Fragment din capacul unui sarcofag de marmoră.

Găsit în Constanța, în dosul prefecturei.

Fragmentul face parte din capac și anume din tympan. Se vede o margine și partea de sus, cu pletele răsfirate, a capului Meduzei.

241. Capitel de marmoră în stil corintic.

Găsit în acelaș loc cu n. 240.

242. Fragment arhitectonic.

Găsit în acelaș loc cu n. 240.

243. Bază de marmoră.

Găsită în Constanța.

244. Vas de piatră.

Găsit în acelaș loc cu n. 240.

245, 246. Capitel și fragment de capitel de calcar în stil ionic.

Găsit în acelaș loc cu n. 240.

247. Bază de calcar.

Găsită în Constanța, str. Vasile Alecsandri colț cu str. Mircea. Această bază a fost utilizată, mai târziu, cu rășniță,

250, 251. Fragmente de marmoră cu ornamente.

Găsite în Constanța, la Punctul Descarilor.

252—254. Fragmente de marmoră cu profil.

Găsite împreună cu n. 250, 251.

255. Mic fragment dintr'un vas de marmoră.

Găsit împreună cu n. 250, 251.

256. **Fragment dintr'un capitel** de marmoră în stil corintic.
Găsit împreună cu n. 250, 251.

257. **Fragment** de marmoră cu ornamente.
Găsit în Constanța, Str. D. A. Sturdza, lângă fosta Bancă
Marmorosch-Blank.

258. **Fragment dintr'o bază** de marmoră.
Găsit ca și n. 257.

259. **Fragment din baza unei coloane** de calcar.
Găsit ca și n. 257.

260. **Fragment dintr'o stelă** de marmoră.
Găsit în Constanța.

S'a păstrat numai colțul de sus, din stânga; se văd: acroterul
din stânga, parte din nișă cu o figurație incertă și inscripția ΑΓΑΘΗ
[ΤΥΧΗ].

261. **Sarcofag** simplu de piatră.
Găsit în Constanța, cu ocazia unei construcții, str. Mîrcea colț
cu B-dul Ferdinand.

262. **Fragment, probabil, dintr'o stelă funerară** de marmoră.
Găsit în Constanța, str. D. A. Sturdza, cu ocazia săpăturilor
arheologice executate de Muzeul Regional al Dobrogei.

263. **Fragment dintr'o placă** de marmoră cu inscripție.
Găsit în Constanța.

S'a păstrat numai o porțiune din inscripție, în partea dreaptă,
și marginea cu profil simplu care forma un fel de chenar.

..... OY
..... ΕΙΔΗΣ
..... ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
..... Σ ΔΙΟΦΑΝΤΟΥ
..... Σ ΟΝΗΣΙΜΟΥ
..... Σ ΔΟΝΙΚΙΑΝΟΣ
..... Σ ΚΑΡΤΟΦΟΡ ?

În rândurile al treilea și al patrulea sunt nume arătând filiația
„... al lui Dionysios“, „... al lui Diophantos“.

264. **Fragment** de marmoră cu ornament în frunză de acanți.
Găsit împreună cu n. 262.

265. **Fragment arhitectural** de marmoră.
Găsit împreună cu nn. 262, 264.

266. **Fragment arhitectural** de marmoră.
Găsit împreună cu nn. 262, 264, 265.

267. **Fragment de plafon casetat** de marmoră.
Găsit împreună cu nn. 262, 264, 265, 266.

268. **Fragment de capitel** în stil corintic.
Găsit împreună cu nn. 262, 264, 265, 266, 267.

269 **Fragment dintr'o placă** groasă de marmoră cu relief.
Găsit în Constanța.

270. **Fragment dintr'o placă** de marmoră, în formă circulară reprezentând — în relief — pe călărețul trac, galopând spre dreapta.
Găsit în comuna Fântânele, jud. Constanța.

Fragment d'une plaque en marbre représentant le chevalier thrace.

271. **Trei fragmente**, reprezentând părți deosebite ale corpului, **dintr'o statuie** de marmoră — calitate mediocră — a lui Jupiter.

Data : Prima jumătate a sec. II d. Cr.

Găsite în săpăturile arheologice dela Capidava: Descrierea fragmentelor :

a) Partea superioară a unui torso masculin — bustul, fără cap, care avea barbă și plete. Vestmântul, acoperind parte din spinare, atârna-cu pliuri bogate pe umărul stâng. Jupiter era reprezentat șezând pe tron și ținând în mâna stângă sceptrul, iar dreapta, în repaus, sprijinită pe gamba dreaptă.

b) Al doilea fragment reprezintă cele două margini în unghi drept ale unei plinte, pe care e pus piciorul stâng al statuei, încălțat cu sandală. În dreapta sunt resturi din ghiarele vulturului, fără îndoială.

c) Al treilea fragment e o parte din corpul vulturului cu aripile deschise.

Felul acesta de reprezentare a lui Jupiter este tipul creat de Phidias în secolul V a. Cr., faimosul Zeus Olimpianul.

Este o frumoasă bucată, artistic lucrată, obiect fie importat din Grecia sau Asia, fie executat în orașele grecești ale litoralului.

Studiat de d-l Gr. Florescu, conferențiar universitar.

Trois fragments, représentant des parties différents du corps, qui appartiennent à un même monument, la statue de Jupiter. Tous les trois sont taillés dans la même marbre de qualité médiocre. Date de la première moitié du IIe siècle après J. Chr.

272. Fragment dintr'o statuie de marmoră a Dianei.

Data : Sec. II d. Cr.

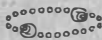
Găsit în săpăturile arheologice dela Capidava.

Vestimentele indică precis, că e vorba de o statuie a Dianei, zeița vânătoarei, așa cum este pretutindeni reprezentată. În adevăr, costumul e compus dintr'un *hifon*, care coboară numai până la genunchi.

Studiat de d-l Gr. Florescu, conferențiar universitar.

Fragment d'une statue en marbre de Diane.

Cette statue n'est pas postérieure au IIe siècle.

VASILE CANARACHE

Membru în Comitetul Societății Numismatică Române

MONETELE AUTONOME

ALE

SCYTHIEI MINORE

ȘI ALE

ORASELOR PONTULUI STANG

✓ DIONYSOPOLIS - BALCIC

CALLATIS - MANGALIA

TOMIS - CONSTANTA

✓ ISTROS - CARANASUF

TYRAS - CETATEA NOUA

✓ REGII SCYTHIEI MINORE

